

ĮSPĖJIMAS INVESTUOTOJAMS

Prekyba užsienio valiuta (*Forex*)

EVPRI (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija)

- **įspėja investuotojus dėl prekybinių ryšių turėjimo su leidimo neturinčiomis įmonėmis, siūlančiomis investuoti į prekybą užsienio valiuta, ir**
- **įspėja neprofesionalius investuotojus dėl pagrindinių *Forex* prekybos rizikos aspektų**

Pagrindiniai pranešimai

- **Padarykite tai, kas reikalinga: įsitikinkite, ar įmonė turi leidimą.**
- **Nenaudokite pinigų, kurių negalite sau leisti prarasti; prarasti galite daugiau, nei jūsų pradinė investuota suma.**
- **Atminkite, kad kai kurie produktų ar paslaugų pasiūlymai gali būti klaidinantys.**
 - **Žinokite, kuo rizikuojate.**

Kodėl EVPRI skelbia šį įspėjimą?

1. Pastebėjome, kad kai kuriose Europos Sąjungos šalyse padaugėjo atvejų, kai leidimo neturinčios įmonės siūlo sandorius *Forex* rinkoje prekiaujant išvestinėmis finansinėmis priemonėmis (pvz., „sandorius dėl kainų skirtumo“ (angl. *contracts for difference*, CFD), „išankstinius valiutos keitimo sandorius“ (angl. *FX forwards*) ar „neatidėliotinus valiutos keitimo sandorius“ (angl. *rolling spot contracts*) arba prekybos platformas, skirtas tokiai prekybai. Todėl įspėjame, kad investuotojai nepalaikytų prekybinių ryšių su leidimo neturinčiomis įmonėmis, siūlančiomis investuoti į prekybą užsienio valiuta.
2. Be to, įspėjame neprofesionalius investuotojus dėl pagrindinių *Forex* prekybos rizikos aspektų.

Kas yra investavimas į prekybą užsienio valiuta (*Forex*) arba *Forex* prekyba?

3. Prekybos užsienio valiuta rinka (taip pat vadinama „*Forex* rinka“, „FX rinka“ ar „valiutų rinka“) yra pasaulinė finansų rinka, kurioje prekiaujama visomis pasaulio valiutomis. Tai – tarptautinis tinklas,

neturintis fiksuotos fizinės vietos (t. y. decentralizuotas). Tai – ne biržos rinka, kurioje brokeriai ir prekiautojai („tarpininkai“) tiesiogiai derasi vieni su kitais.

4. *Forex* rinkos dalyviai (pvz., bankai, investicinės įmonės, rizikos draudimo fondai, mažmeniniai *Forex* brokeriai ir jūs – neprofesionalus investuotojas) perka ir parduoda valiutas, ir jomis prekiauja. Turėdami nedidelę pinigų sumą ir kompiuterį su prieiga prie interneto, galite nesunkiai patekti į rinką per įvairias elektronines *Forex* brokerių internete siūlomas prekybos platformas.
5. Kaip ir bet kokia investicija į sudėtinius ar nepastovius produktus, investavimas į prekybą užsienio valiuta netinka neapdairiems ar nelinkusiems rizikuoti investuotojams. Jei esate neprofesionalus investuotojas ir ketinate dalyvauti šioje rinkoje, turėtumėte puikiai suvokti tai, kas vyksta rinkoje, ir žinoti pagrindinius prekybos užsienio valiuta rizikos veiksnius, kad prieš investuodamas galėtumėte priimti sprendimą žinodamas visas pasekmes.
6. Jei dėl kažko abejojate, prašykite profesionalaus, nuo *Forex* brokerio nepriklausomo, finansų patarėjo, kuriuo pasitikite, patarimo.

Kodėl investuotojai turėtų vengti prekybinių ryšių su leidimo neturinčiomis ir nereguliuojamomis įmonėmis?

7. Daug įmonių arba *Forex* brokerių siūlo teisėtas prekybos užsienio valiuta paslaugas ir produktus. Tačiau kai kurios įmonės yra nereguliuojamos, neturi leidimo teikti tokias paslaugas ar produktus (įskaitant prekybos platformas).
8. Ieškodami internetu veikiančio *Forex* brokerio ar kai į jus kreipiasi įmonės ar asmenys siūlydami tokius produktus ar paslaugas, galite rasti įmonių, kurios nenurodo, ar yra reguliuojamos, arba kurios klaidingai teigia, kad yra registruotos, reguliuojamos ar turi leidimą. Kai kurios netgi klaidingai teigia, kad jos registruotos EVPRI arba kad EVPRI yra joms išdavusi leidimą ar reguliuoja jų veiklą – nes mes nesame reguliavimo institucija ir neteikiame leidimų nei brokeriams, nei kitokio pobūdžio investicinėms įmonėms. Tokia veikla užsiima Europos Sąjungos šalių reguliavimo institucijos.
9. Būkite budrūs dėl bet kokios neteisėtos veiklos: prieš priimdami sprendimą ar įsipareigojimą, savo šalies reguliavimo institucijoje patikrinkite, ar brokeris skelbiamas registruotų ir leidimą teikti tokius produktus ar paslaugas turinčių brokerių sąrašė.
10. Daug reguliavimo institucijų turi įmonių (ir (arba) tinklalapių), siūlančių investuoti į prekybą užsienio valiuta, tačiau neturinčių tam leidimo, sąrašus.
11. Jei įmonė neturi leidimo (arba yra nereguliuojama), jai nereikia laikytis investuotojų apsaugos taisyklių, pvz., dėl klientų turto apsaugos, aiškaus informavimo, rizikos atskleidimo, tinkamumo ir skundų tvarkymo reikalavimų. Jei reikalai pakryps netinkama linkme, neturėsite teisės pasinaudoti skundų procedūromis (finansų ombudsmeno paslaugomis) ar kompensavimo sistemomis.

Kokie pagrindiniai neprofesionalios *Forex* prekybos rizikos veiksniai?

Sudėtingumas

12. Ne visi *Forex* sandoriai yra paprasti. Jei nesuprantate sudėtingo tam tikrų išvestinių valiutos keitimo sandorių pobūdžio, turėtumėte veikti atsargiai.

13. Prieš nusprenddami prekiauti, turėtumėte atidžiai apsvarstyti savo investavimo tikslus, turimą patirtį ir norą rizikuoti.

Nepastovumas

14. Valiutos keitimo kursas kinta priklausomai nuo kelių veiksnių, taip pat dėl politinių aplinkybių, palūkanų normų, pinigų politikos ir infliacijos. Kaita yra nenuspėjama ir padėtis rinkoje gali staiga pasikeisti jums nepalankia linkme. Tai turės įtakos jūsų *Forex* sutarčių vertei ir susijusiam galimam pelnui ar nuostoliui.

Finansinis svertas

15. Prieš pradėdami prekiauti, į savo *Forex* brokerio atidarytą sąskaitą įnešate pinigų sumą (dar vadinamą „marža“, „sąskaita“ ar „indėliu“). Net turėdami nedidelę pinigų sumą galite prekiauti dideliais valiutos kiekiais. Taip yra dėl to, kad kai kurių *Forex* prekybos produktų atveju naudojamas didelis „finansinis svertas“.
16. Kuo mažesnė indėlio suma, palyginti su sudaromos sutarties verte, tuo didesnis finansinis svertas. O kuo didesnis finansinis svertas, tuo didesnė tikimybė, kad prarasite visą investuotą sumą, jei valiutos kainos bus ne tokios, kokių tikėtės.
17. Prieš atlikdami investiciją, kuriai taikomas finansinis svertas, su *Forex* brokeriu turėtumėte išsiaiškinti, kas bus, jei jūsų investicija bus nuostolinga. Labai svarbu suprasti, kad nors finansiniu svertu galite padidinti savo investicijos grąžą, svertas gali veikti ir jūsų nenaudai, ir sukelti padidinti dar daugiau nuostolių. Rizikuojate tuo, kad galite prarasti dalį pradinio indėlio, jį visą ar netgi dar daugiau.
18. Jei patiriamas nuostolis, *Forex* brokeriui gali būti suteikta teisė panaikinti investiciją ir dėl to jūs galite prarasti savo svertinę maržą. Dėl šios priežasties labai išauga investicijos išlaidos investuotojui.
19. Pvz., jei investuojate 100 eurų, kai finansinis svertas lygus 200, priemonės vertei sumažėjus 10 proc. (10 proc. nuo 100 eurų padauginus iš 200), būsite skolingas 2 000 eurų. Be to, gali tekti sumokėti sandorių mokesčius ir (arba) finansavimo mokesčius.
20. Keliose Europos Sąjungos šalyse esama duomenų, kad kai kurie neprofesionalūs investuotojai šioje rinkoje patyrė labai didelių nuostolių. Neinvestuokite pinigų, kurių negalite sau leisti prarasti.

Rinkodaros kampanijos

21. Kaip ir bet kurio kito finansinio produkto atveju, svarbu atidžiai perskaityti rinkodaros medžiagą, sutarties ar teisinius dokumentus. Būkite atidūs – kai kurie reklaminiai pranešimai gali būti klaidinantys ir juose galite būti skatinamas investuoti aiškiai nenurodant rizikos ar mokesčių. Be to, galite būti skatinami investuoti siūlant mokymosi galimybes ar „virtualius portfelius“. Kai kurie *Forex* brokeriai teikia tokius reklaminius pasiūlymus, kaip antai „jei atsidarysite sąskaitą lapkričio mėn., grąžinsime 10 proc. lėšų iki 500 eurų – kreipkitės dabar“. Būkite budrūs dėl nemokamų pinigų.
22. Nepamirškite, kad atliekant visus finansinius sandorius prisiimama tam tikra rizika. Nieko nebūna „garantuota“ ir gali būti, kad prarasite visus savo pinigus. Jei nevisiškai suprantate, kaip veikia *Forex* prekyba, nesileiskite įkalbamas į ją investuoti.

Prekyba internetu

23. Jei *Forex* prekybai naudojate internetines elektronines platformas, turėtumėte atidžiai elgtis su programine įranga, kuri automatiškai generuoja užsienio valiutos sandorius. Galite prarasti bet kurio vykdomo sandorio kontrolę.
24. Be to, pradėdami *Forex* prekybą, turėtumėte būti labai atidūs pateikdami savo kredito kortelės duomenis. Pinigai iš jūsų sąskaitos gali būti išskaityti tiesiogiai, be jūsų sutikimo ir gali būti labai sunku susigrąžinti savo pinigus.

Daugiau informacijos

25. Jei turite klausimų ar abejonių, kreipkitės į savo šalies reguliavimo instituciją. Mūsų tinklalapyje rasite visų nacionalinių reguliavimo institucijų ir jų tinklalapių sąrašą.